

House of Knowledge
av Jaume Plensa är en
skulptur man kan gå in i.

Peder Fogelberg vid just flyttade *Wholly* av Eva Hild.

Declination av Tony Cragg, på Sandwalls plats i centrala Borås, har blivit ett slags landmärke där boråsarna ofta stämmer träff med varandra.

Skulpturer VÄCKER KÄNSLOR OCH BEHÖVER VÅRDAS

I sommar är det dags för den fjärde internationella skulpturbiennalen i Borås. Detta betyder att staden pryds av inlånade skulpturer, utöver alla de skulpturer som finns där permanent. Bland nytillskotten märks den åtta meter höga *House of Knowledge* av Jaume Plensa. Men hur tar man bäst hand om alla skulpturer? Vi frågade en som vet, Peder Fogelberg på Servicekontoret i Borås Stad.

text och foto: Lena M Fredriksson

ÖVER LAG VERKAR Borås lyckas med att allt mer skapa sin identitet som skulpturstad. Satsningen på skulpturer har gett mycket att titta på för de som är konstintresserade, och har medfört att skolor och förskolor har kunnat intressera barnen för konst på ett enkelt sätt när de är ute och går i staden. Det har också lett till en del konstdebatter, som den om Pinocchio-skulpturen (*Walking to Borås*). Läs mer om detta i artikeln på sidan 14.

Men även för boråsare som inte är särskilt konstintresserade har skulpturerna påver-

kat inställningen till staden. Man har fått nya orienteringspunkter, och stämmer till exempel ofta träff vid den "gula grejen" på Sandwalls plats (Tony Craggs skulptur *Declination*), vid det lilla förskolebarnet *Ute* vid busstorget (bronsskulptur av Charlotte Gyllenhammar), eller vid "den late studenten" utanför Högskolan (självporträttet *Catalfalque* av Sean Henry).

ALLA DE HÄR konstverken kräver en viss tillsyn och omvårdnad. Vi träffade Peder Fogelberg, arbetsledare på Servicekontorets mekaniska verkstad i

Borås för att ta reda på hur de tar hand om skulpturerna.

– Själva upplägget för skötseln är enkel, säger han. Det är konstmuseet som har ansvaret och initiativet. De hör av sig till oss när något behöver göras. Om vi själva ser att en skulptur behöver tvättas eller lagas, tar vi alltid ett snack med dem på konstmuseet först. I Borås finns ett system med faddrar för skulpturerna. Det betyder att privatpersoner har anmält sig för att hålla särskild koll på någon eller några av konstverken. Om de ser att något behöver åtgärdas hör även de av sig till konstmuseet.

Charlotte Gyllenhammars *Ute*, ovan, tvättas ibland med tandborste och tandkräm. När Fredrik Wretmans jättelika självporträtt *Bodhi*, nedan, ska tvättas måste personalen använda båt.

Sean Henrys *Catala* vid högskolan är också en mötesplats.

Vilka konkreta åtgärder brukar det röra sig om?

– Det kan vara allt möjligt, från att tvätta skulpturerna till att flytta eller laga dem. Vid tvätt använder vi ofta först diskmedel och vatten med borste eller svamp innan vi sprutar med högtryckstvätt, som ställs in till lagom högt tryck för respektive skulptur. Om de ska flyttas får vi hitta på lämpliga lösningar. Nyss flyttade vi till exempel den stora och tunga *Wholly* av Eva Hild. Där har vi borrat hål genom fundamentet för att kunna få tag och lyfta den med kranbil. Sedan har vi dolt hälen genom att sätta ventilationsluckor över dem.

Finns det speciella svårigheter eller kluriga skulpturer?

– Ja, *Walking to Borås* är nio meter hög, så det skulle vara svårt att nå att göra något högst upp på den. Och *House of Knowledge* är nästan lika hög. Annars har *Bodhi* av Fredrik Wretman speciella förutsättningar, eftersom den ligger i vattnet i Viskan. Då får vi använda båt. Han hade fått en blå mustasch ditmålad, så vi har just tvättat honom.

Klottras det mycket på skulpturerna?

– Tja, det förekommer ju i alla fall. Vi har speciella klotter-sanerare på min avdelning som är specialister på hur man ska få bort klotret. De tvättar även andra konstverk och använder miljövänliga rengöringsmedel.

Hur gör ni när ni ska laga en skulptur?

– Det beror förstås på hur den har gått sönder och vilket material den är gjord i. Skulpturerna är ju ofta i brons eller sten, men även aluminium och plåt förekommer. Om det är möjligt brukar vi samråda med konstnären. På vår avdelning har vi personer som är utbildade i att tig-svetsa i brons. Det kan vara svårt, och ibland omöjligt, att få lagningen osynlig, men vi gör så gott vi kan.

Har ni en uppgjord plan för när skulpturerna ska ses över eller rengöras?

– Nej, det har vi inte, men det brukar nog bli att vi tvättar dem ungefär en gång om året. Jag tror att vi här i Borås gör mer insatser än på en del andra ställen i landet, men det beror nog på att skulpturerna är så viktiga i staden och att man satsar på att lansera sig som en skulpturstad. Nu inför premiären av skulpturbiennalen har vi till exempel gått igenom och tvättat och fixat till alla skulpturer i centrala staden.

Kan du dela med dig av några särskilda tips?

– Ja, den lilla bronsflickan *Ute* har vi ibland tvättat med tandborste och tandkräm. Det fungerar bra, eftersom det ju finns slipmedel i tandkrämen. Och om man ska svetsa i en bronsskulptur är det viktigt att ta det försiktigt. Skulpturerna är ju ihåliga och bronsskalet kan variera väldigt mycket i tjocklek, vilket gör att det kan reagera olika på värmen från svetsen.

Tror du att konstintresset ökar för de som arbetar med att ta hand om konstverk?

– Ja, det kan nog hända. Man tittar ju lite extra för att hålla koll på vilket skick de är i, och visst märker jag att mina medarbetare ofta är stolta över att ha lagat eller gjort i ordning ett omtalat konstverk.